

ENTRE**COMP**EDU

Ammatillisen osaamisen viitekehys yrittäjämäiseen oppimiseen

Tukimateriaali opettajille ja kouluttajille yrittäjämäisten kompetenssien
opettamiseen

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

EntreCompEdu is co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union. The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Sisällysluettelo

Johdanto.....	Error! Bookmark not defined.
Taustaa	Error! Bookmark not defined.
EntreCompEdun rakenne	5
Opettajan osaamislähtöinen kehittäminen EntreCompEdussas	6
Appendix 1 EntreCompEdu Framework.....	9
Appendix 2 Competencies and what this means for teaching practice.....	12

Johdanto

Yrittäjyyskasvatukselle on leimallista se, että sen avulla kehitetään ideoita, tuotteita ja palveluja, jotka tuottavat arvoa toisille. Tämä saattaa antaa mielikuvan kapeasti vain taloudellisten tai kaupallisten näkökulmien huomioon ottamisesta, mutta arvon luominen pitää sisällään myös kulttuuriset sekä yhteiskunnalliset tasot.

Yrittäjyyskasvatuksen avulla voi tehdä paljon muutakin kuin opettaa korkeakoulutettaville yrityksen perustamista. Kasvattajat tiedostavat, että yrittäjämäisten tietojen, taitojen ja asenteiden kehittäminen tarkoittaa opiskelijoiden valmentamista tulevaisuuden haastavaan taloudelliseen toimintaympäristöön, mutta myös heidän persoonallisten ja sosiaalisten ominaisuuksiensa kehittämistä. Yrittäjyyskasvatuksen avulla voi:

- Parantaa valmiuksiaan tulla toimeen muiden kanssa
- Kehittää luovaa ongelmanratkaisukykyään
- Tunnistaa omia vahvuuksiaan, mielenkiinnon kohteitaan ja toiveitaan
- Vahvistaa tunnettaan minä-pystyvyydestä ja kykyään muuttaa ideat toiminnaksi
- Lisätä sinnikkyyttään ja lannistumattomuuttaan vastoinkäymisissä
- Oppia elämässä tarvittavia talouslukutaitoa ja numerotaitoja
- Viestiä omia ideoitaan erilaisille kohderyhmille
- Kannustaa aktiiviseen ja vastuulliseen kansalaisuuteen

Yrittäjyyskasvatus kiinnittää opetuksen yhteiskunnan ajankohtaisiin teemoihin, parantaa opiskelijoiden motivaatiota sekä mahdollisuuksia aktiiviseen kansalaisuuteen. Jotta näihin tavoitteisiin päästään, opettajien ja kasvattajien ammatillisen osaamisen kehittämiseen on panostettava yrittäjyyskasvatuksen tarjoaman potentiaalin edistämiseksi.

Taustaa

Viime vuosina päättäjät ovat kaikkialla maailmassa kiinnittäneet entistä enemmän huomiota yrittäjyystaitojen opetuksen merkitykseen. Euroopan komissio pitää yrittäjyyskasvatusta tärkeänä kaikilla kasvatuksen asteilla varhaiskasvatuksesta yliopistotasolle asti, ja jäsenvaltioiden halutaan varmistavan, että 'kaikki nuoret saisivat ainakin yhden käytännön yrittäjyyskokemuksen ennen oppivelvollisuuden päättymistä'.

On tärkeää huomata, että yrittäjämäisessä oppimisessä on useita osa-alueita, joita monilla opettajilla saattaa jo olla käytössäkin, mutta joiden ei ole tunnistettu liittyvän yrittäjämäiseen oppimiseen. Näitä ovat esimerkiksi:

- Kokemuksellinen oppiminen omien kokemusten kautta
- Arvon luominen – luodaan jotakin, jolla on arvoa toisille tosielämän kontekstissa
- Yhteistyö – jaetaan ja kehitetään ideoita yhdessä toisten kanssa yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi
- Monialaisuus – hyödynnetään toisilla aloilla toimivien tietämystä ja taitoja

Edellytyksenä on, että kouluttajat itse omaavat tarvittavat tiedot ja taidot opiskelijoiden yrittäjämäisen oppimisen edistämiseksi. Sen tähden yksi alan kirjallisuuden tärkeitä teemoja onkin tarve jatkuvasti kehittää opettajien yrittäjyyskasvatusvalmiuksia heidän ammatillista osaamistaan kasvattamalla.

Tätä linjausta ajatellen **EntreCompEdu** on suunniteltu viitekehykseksi kuvaamaan niiden osaamisten kehittämistä, joita opettajat tarvitsevat yrittäjyyskasvatuksen toteuttamiseksi. Se pohjautuu eurooppalaiseen yrittäjyystaitojen puitekehykseen (EntreComp, v. 2016), jonka avulla yritteliäisyyttä rakennetaan Euroopassa (liite 1). **EntreCompEdu**n päätavoite on tukea opettajia ja tarjota aineistoa ammatillisen osaamisen kehittämiseen sekä antaa nojapuita yrittäjyyskasvatuksen opetuksen, oppimisen ja arvioinnin toteuttamiseen.

EntreCompEdun rakenne

EntreCompEdu koostuu kuudesta toisiinsa liittyvästä osasta: Ensimmäisenä ovat **Yrittäjämäiset valmiudet** – mitä opettajien on hyvä tietää, ymmärtää ja tehdä omassa työssään yrittäjämäisen toimintakulttuurin edistämiseksi. Valmiudet-osiota seuraa **Isot kysymykset**, jotka tukevat opettajan oppimista avainkysymysten avulla. EntreCompEdussa myös tiedostetaan, että opettajat ovat yrittäjämäisen oppimisen polulla todennäköisesti eri vaiheissa, siksi seuraavana osiona ovat **Kehityksen vaiheet**.

. Opettajat käyvät läpi kolme ammatillisen osaamisen kehittymisen vaihetta: ensimmäisenä on sitoutumisvaihe, josta tietämyksen ja ymmärryksen lisääntyessä siirrytään syventävään vaiheeseen ja edelleen laajimpaan vaiheeseen. EntreCompEdussa on myös mukana **Taitotasot**, (jotka kertovat yrittäjämäisen osaamisen kehittymisen tasosta kunkin vaiheen lopussa), **Soveltavat osiot**, (esimerkkejä miten yrittäjämäistä osaamista voi opetustyössä edistää) sekä **Suuntaviitat** (jotka rohkaisevat pohtimaan, miten opettajan omat asenteet, uskomukset ja arvot vaikuttavat hänen tapaansa tukea yrittäjyyskasvatusta pedagogisesti ja käytännön harjoitteiden avulla).

Opettajan osaamislähtöinen kehittäminen EntreCompEdussa

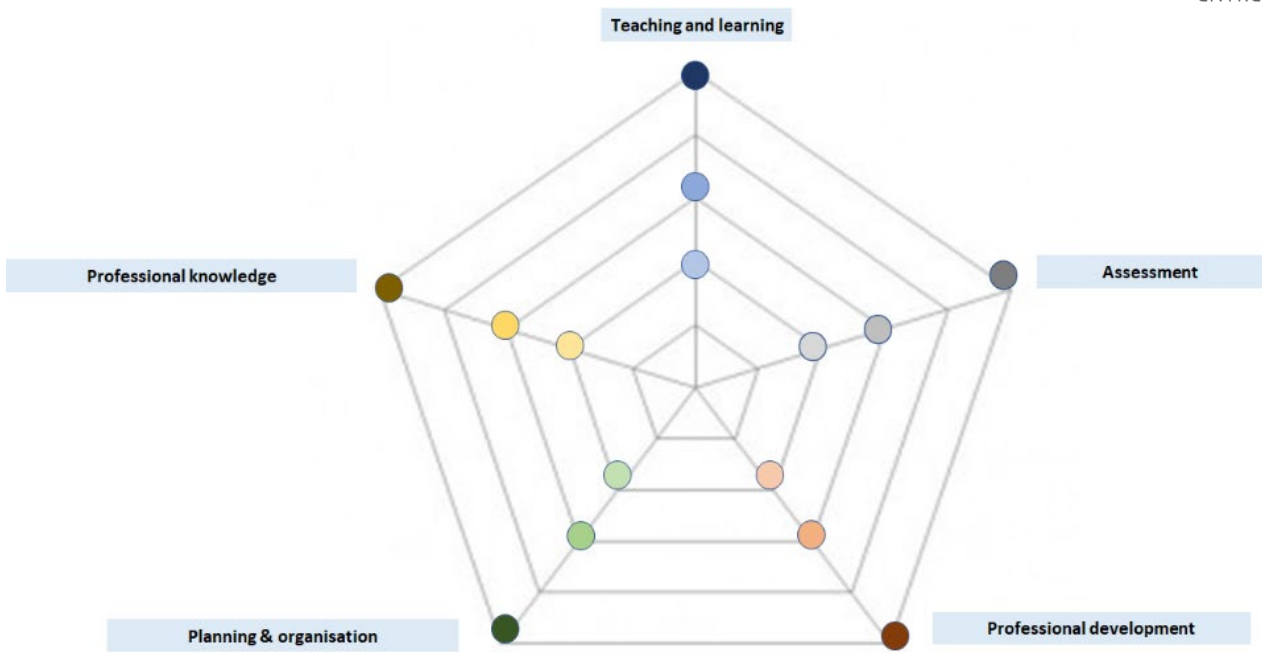
Osaamislähtöisyyden käsitteellä tarkoitetaan tietojen, taitojen, asenteiden ja arvojen soveltamista mutkikkaiden haasteiden käsittelyyn. Osaamislähtöinen näkökulma ammatillisen osaamisen kehittämiseen ja ammatilliseen kasvuun keskittyy yksilöön ja siihen, miten tehdään näkyväksi, mitä yksilö tietää, ymmärtää ja pystyy tekemään. EntreCompEdu käsittää viisi osaamisaluetta, jotka on rakennettu yrittäjyyskasvatuksesta julkaistun tutkimuskirjallisuuden pohjalta. Ne ovat yhteneväiset kaikkialla Euroopassa hyväksytyjen, opettajankoulutusohjelmissa käytettyjen laaja-alaisen osaamisalueiden kanssa:

1. **Yrittäjyyteen liittyvä tieto ja ymmärrys** - tämä osaamisalue määrittää mitä opettajien ja kasvattajien tarvitsee tietää yrittäjyyskasvatuksesta ja kuinka he voivat opetuksessaan osoittaa yrittäjyyskasvatuksen tärkeyden. Tässä osiossa myös avataan teorioita, jotka tukevat oppijan yrittäjämäisen osaamisen kehittymistä.
2. **Opetuksen suunnittelu ja järjestäminen** - Tämä toinen osaamisalue kuvaa, miten opettajat ja kasvattajat voivat suunnitella ja järjestää oppimisympäristön yrittäjämäistä oppimista hyvin edistävällä tavalla. Taitava opettaja suunnittelee opetuksen aiheeseen sopivan tarkoituksenmukaisesti ja riittävästi ohjausta sisältävänä, mutta ei kuitenkaan rajoita oppijoiden luovuutta liioilla reunaehdoilla..
3. **Opettaminen ja harjoitteet** - Kasvatustyössä opettaminen on kaikkein tärkein tapa parantaa opiskelijan oppimista. Ohjaamisen perustaitojen hallinta on edellytys osaamisen kehittämiseen oppijaa kannustavalla ja kiinnostavalla tavalla. EntreCompEdu avaa opettajille ja kasvattajille näkökulmia laaja-alaisempaan pedagogiseen lähestymistapaan. Laaja-alaisuus tarkoittaa tässä opetusstrategioiden monipuolisempaa käyttöönottoa sekä mahdollisuuksien

tarjoamista opiskelijoiden oppimiselle eri yhteyksissä myös koulumaailman ulkopuolella.

4. **Arviointi** - Tällä osaamisalueella kuvataan erilaisia arviointimenetelmiä ja -käytäntöjä joita opettajat ja kasvattajat voivat hyödyntää edistämään oppijoiden yrittäjämäistä oppimista. EntreCompEdussa kaikkein pisimmälle menevissä käytännöissä arviointia tarkastellaan oppimisprosessina, jossa opettajat ja kasvattajat kannustavat oppijoita asettamaan itselleen tavoitteita, arvioimaan omaa edistymistään tavoitteiden saavuttamisessa ja aktiivisesti hakemaan palautetta erilaisista lähteistä. Opettajat ja kasvattajat myös luovat mahdollisuuksia oppimistavoitteiden ulkopuoliselle oppimiselle antamalla avoimia tehtäviä, jolloin heidän ei tarvitse pitäytyä opetussuunnitelman tavoitteiden saavuttamisen arvioinnissa. Opiskelijalähtöinen arviointi ylittää perinteisen arvioinnin, jossa testataan opiskelijoiden tietoja (arviointi oppimisen tukena) ja annetun palautteen avulla autetaan heitä eteenpäin (arviointi oppimisena). Kaikki nämä arviointimuodot ovat tärkeitä yrittäjyyskasvatuksen ja yrittäjämäisen oppimisen arvioinnissa.
5. **Ammatillisen osaamisen kehittäminen** - ammatillisen osaamisen kehittäminen määritellään "aktiiviseksi prosessiksi, jossa jatkuvasti arvioidaan opetuksen vaikutusta suhteessa oppijan osallistumiseen, oppimiseen ja hyvinvointiin". Tämä edellyttää sitä, että opettajat asettavat itselleen omat tavoitteet, rakentavat asiantuntijaverkostoja varmistaakseen opetukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen, havainnoivat edistymistään ja arvioivat omien opetustuntikäytäntöjensä vaikutusta. Ammatillisen osaamisen kehittämisessä tarkastelukohteiksi nousevatkin opettajien refleктоiva havainnointi ja yhteistyö.

KUVA: 5 osaamisaluetta ja 17 alaosaamisaluetta. Liite 1.

Liite 1 EntreCompEdu - viitekehys

5 osaamisaluetta ja 17 alaosaamisaluetta	<i>Mitä tämä tarkoittaa oman ammatillisen osaamiseni kehittymiselle?</i>
1. Yrittäjyyskasvatus – mitä siitä tiedän ja kuinka sen ymmärrän	
1.1 Tieto yrittäjyyskasvatuksesta	Tiedän mitä yrittäjyyskasvatuksen sisällyttäminen omiin käytänteisiini tarkoittaa.
1.2 Yrittäjyyskasvatuksen arvottaminen kaikille	Ymmärrän yrittäjyyskasvatuksen merkityksen kaikille opiskelijoille ja osoitan opetuksessani esimerkein mitä yrittäjyyskasvatus tarkoittaa.
1.3 Ymmärrys miten opiskelijat kehittävät yrittäjämäisiä valmiuksiaan	Tunnistan opiskelijoiden tarpeet, mielenkiinnon kohteet ja lähtökohdan ja hyödynnän niitä kun kerron opiskelijoille yrittäjyyskasvatuksesta.
2. Luovien oppimisympäristön suunnittelu ja järjestäminen	
2.1 Asetetaan yrittäjämäiselle oppimiselle eettiset ja kestävät tavoitteet	Varmistetaan että suunnittelulla on vahva sosiaalinen ja moraalinen pyrkimys tavoitella lisäarvoa opiskelijoiden elämään ja toimintaympäristöön
2.2 Yhteyksien luominen	Perehdyn sopiviin, oppiaineen sisältöön liittyviin ja siihen linkittyviin yhteystahoihin koulun sisällä ja alueella niin että voin täysipainoisesti sisällyttää yrittäjämäisen oppimisen suunnitteluuni.

2.3 Luodaan yrittäjämäiseen oppimiseen kannustava ympäristö	Suunnittelen ja seuraan tilan, ajan, luokkahuoneen tarjoamien mahdollisuuksien ja muiden resurssien käyttöä (tekniikka mukaan lukien) että voin kannustaa, tukea ja ylläpitää oppilaideni yrittäjämäistä oppimista.
3. Opetus ja koulutus	
3.1 Oppilaita innostava ja aiheeseen kiinnostuksen herättävä opetus	Tee yrittäjyyskasvatuksen opetuksesta vuorovaikutuksellista niin että oppilaat motivoituvat oppimaan ja jaksavat ponnistella.
3.2 Luodaan arvoa toisille	Annan oppilaille mahdollisuuden aina kysyä, harkita muita vaihtoehtoja, seurata omaa kiinnostustaan ja luoda arvoa muille oppimisensa kautta.
3.3 Opetuksen yhteydet tosielämään	Pidän huolta, että yrittäjämäisten valmiuksien opetuksessa tuon esiin ajankohtaisia, haastavia ja kiinnostavia tosielämän yhteyksiä.
3.4 Oppimista tukevan itsetuntemuksen ja itseluottamuksen lisääminen	Harjaannutan oppilaita itsetuntemukseen ja itseluottamukseen niin että he kurinalaisesti, vastoinkäymisiä pelkäämättä ja ongelmia kypsällä tavalla ratkaisten pyrkivät pääsemään hyvään lopputulokseen.
3.5 Kannustetaan tehokkaaseen yhteistyöhön toisten kanssa	Järjestän oppilaille säännöllisesti tilaisuuksia työskennellä tehokkaasti toisten kanssa oppilaitoksen sisällä tai sen ulkopuolisessa ympäristössä.
4. Arviointi	
4.1 Oppilaiden yrittämäisen oppimisen edistymisen seuranta ja arviointi	Seuraan ja arvioin, mitä oppilaat tietävät, ymmärtävät ja osaavat tehdä yrittämäisen oppimisen saralla.

4.2 Yrittäjämäisen oppimisen palautteen jakaminen	Varmistan että oppilaat tietävät mitä ja miten heidän on parannettava omassa yrittäjämäisessä oppimisessaan, ja kuinka he voivat itse osallistua oman edistymisestä arviointiin.
4.3 Edistymisen ja saavutusten palkitseminen	Tarjoan oppilaille jatkuvasti tilaisuuksia jakaa ja osoittaa omaa yrittäjämäistä oppimistaan erilaisille yleisöille sekä koulun alueella että sen ulkopuolella.
5. 5. Ammatillisen osaamisen kehittäminen	
5.1 Vaikutusten arviointi	Havainnoin kriittisesti omia käytänteitäni ja muita tekijöitä, jotka vaikuttavat oppilaiden yrittäjämäisten valmiuksien oppimiseen.
5.2 Tutkimukseen ja sen tuloksiin pohjautuvat opetuskäytännöt	Selvitän tutkimuksen pohjalta mikä yrittäjyyskasvatuksessa toimii ja miksi, hyödynnän tutkimustuloksia muokatessani omia opetuskäytänteitäni.
5.3 Rakennan ja ylläpidän yrittäjyysverkostoja	Teen yhteistyötä toisten kouluttajien ja ulkopuolisten sidosryhmien kanssa terävöittääkseni omaa opetustani ja parantaakseni oppilaideni yrittäjämäisen oppimisen kokemuksia.

Liite 2 Valmiudet ja mitä ne tarkoittavat opetuskäytänteille?

1. Yrittäjyyskasvatus – mitä siitä tiedän ja kuinka sen ymmärrän			
Kysymykset	Kehittämisen vaiheet		
	Kiinnostuksen herättäminen/sitouttaminen	Syventävä	Laaja-alainen tarkastelu
Mikä on iso kysymys, joka minun on pidettävä mielessä?	Mitä minun itse pitää tietää yrittäjyyskasvatuksesta ja yrittäjämäisestä oppimisesta, miten liitän tietoni opettamiseeni ja aineeseeni, ja mitä se tarkoittaa opiskelijoille?		
Kuinka minä itse suoriudun? (taitotasot)	Minulla on perustiedot yrittäjyyskasvatuksesta ja tunnistan mitä mahdollisuuksia se tarjoaa opettamaani aineeseen sekä mitä lisäarvoa se tuo opiskelijoille	Hankin jatkuvasti laajempaa tietämystä yrittäjyys-kasvatuksesta ja sen toteuttamisesta opetussuunnitelman aihekokonaisuuksissa ja ulkopuolisissa oppimisympäristöissä.	Minulla on nyt laaja, syvälinen tietämys siitä miten opiskelijat kehittävät yrittäjämäisiä valmiuksiaan elämän eri tilanteissa
Mitä se tarkoittaa käytännössä? (Soveltaminen)	- Jaan tietoa perinteisellä, opettajajohtoisella tavalla, esim. kertoo tarinan tunnetusta keksinnöstä tai yrittäjästä.	- Suunnittelen , miten opiskelijat pääsevät tekemään kysymyksiä ja aktiivisesti luomaan omaa käsitystään yrittäjyydestä, esim. opiskelijat etsivät itsenäisesti internetistä tietoa jonkin tuotteen tai palvelun markkinoista.	- Mahdollistan oppimista varmistamalla, että opiskelijat pääsevät osallistumaan arvoa luovia projekteihin jäsenenä ja projektinjohtajina, esim. toimivat koulun johdon konsultteina, työskentelevät

			erilaisten ammattiryhmien kanssa ja tekevät kolme ehdotusta parantaa kouluympäristön siisteyttä ja puhtautta.
	- Opiskelijat kuuntelevat tarkkaavaisina opettajan ohjeita ja neuvoja	- Opiskelijat keräävät ja työstävät tietoa itsenäisesti ja muodostavat itselleen merkityksiä ympäröivästä maailmasta	- Opiskelijat työskentelevät usein yhdessä toisten kanssa kun keräävät, arvioivat ja muodostavat tietämystä sekä omia ratkaisuja ongelmiin
Mihin yrittäjyyskasvatus opetuksessa liittyy? (Suuntaviitat)	- Se liittyy liiketalousaineisiin ja -yhteyksiin. Se pitää opetella kouluaineiden ulkopuolella. Minun tehtävänä on välittää tietoa oppilaille.	- Se voidaan yhdistää opetussuunnitelman aineisiin ja oppilaat voivat omaksua sen. Minun tehtäväni on rohkaista oppilaita luomaan yhteyksiä ja oppimaan mistä tietoa voi hankkia, esim. tutkimus.	- Yrittäjyyskasvatus on avoin tulkinnoille ja sitä toteutetaan yhdessä tehden. Minun tehtäväni on mahdollistaa se, että oppilaat pääsevät rakentamaan omia ideoitaan, tekemään yhdessä toisten kanssa.
2. Luovien oppimisympäristöjen suunnittelu ja toteutus			
Kysymykset	Kehittämisen vaiheet		

	Kiinnostuksen herättäminen/sitouttaminen	Syventävä	Laaja-alainen tarkastelu
Mikä on iso kysymys, joka minun on pidettävä mielessä?	Kuinka luon innostavan ja tarkoituksenmukaisen yrittäjämäistä oppimista korostavan oppimisympäristön?		
Kuinka minä itse suoriudun? (Taitotasot)	Suunnittelen oppiaineeseeni soveltuvia yrittäjämäisen oppimisen tavoitteita ja järjestän apukeinojen käytön niin että se tukee yrittäjämäistä oppimista opettamassani aineessa.	Jäsennän yrittäjämäisen oppimisen osana suunnitteluani, ja luon kontakteja opetussuunnitelman läpäisevästi ja ylitse sopivissa kohdin.	Haen suunnittelussa erilaisia oppimisympäristöjä, jotka mahdollistavat oppilaiden omaehtoisen ja vastuullisen toiminnan arvoa luovissa projekteissa, ja tarvittavien materiaalien ja tarvikkeiden käytön eettisellä ja kestäväällä tavalla.
Mitä se tarkoittaa käytännössä? (Soveltaminen)	<ul style="list-style-type: none">- Johdan luokan arkea ja ohjaan oppilaat apukeinojen käyttöön niin että se tukee heidän yrittäjämäistä oppimistaan, eli opettaja päättää ja hankkii käytettävät varusteet ja apukeinot- Oppijat tekevät ennalta suunnittelemani tehtäviä	<ul style="list-style-type: none">- Suunnittelen seikkailumaisia oppimisen tiloja koulun alueella, jotka kannustavat syventävään yrittäjämäisten käsitteiden ja välineiden selvittämiseen, esim. virtuaaliyrityksen perustamiseen koululle.- Oppijat tutustuvat säännöllisesti yritteliäisyyden ja yrittäjyyden	<ul style="list-style-type: none">- Voimauttaa oppilaita omaehtoiisiin oppimisympäristövalintoihin ja yhteistyöskentelyyn koulun alueella ja sen ulkopuolella esim. vertaisluokkien, vanhempien ja yhteisön muiden tahojen kanssa, tuotoksena voi olla esim.

	luokahuoneympäristössä kehittääkseen yrittäjämäisiä tietojaan, taitojaan ja asenteitaan	käsitteisiin ja kehittävät niihin liittyviä taitoja kouluympäristössä.	näyttely jossa esitellään koulun saavutuksia. - Oppilailla on säännöllisesti mahdollisuus osallistua omaehtoisesti tarvittavien resurssien hankintaan ja hallintaan.
Miten itse suhtaudun luovien oppimisympäristöjen suunnitteluun ja järjestämiseen? (Suuntaviitat)	- Suunnittelun avulla tehdään määrätyt tuntisuunnitelmat ja opetuskokonaisuudet ja asetetaan niille oppimistavoitteet sekä luodaan sisältö, joka tuodaan oppilaille formaalissa, opettajajohtoisessa luokahuoneympäristössä.	- Suunnittelu on joustava prosessi ja siinä otetaan huomioon erilaisissa ympäristöissä tapahtuva oppiminen.	- Oppilaat osallistetaan yrittäjämäisen oppimisen suunnitteluun. Oppimista tapahtuu kouluympäristön lisäksi kaikenlaisissa ympäristöissä ja kaiken aikaa..
3. Opetus ja koulutus			
Kysymykset	Kehittämisen vaiheet		
	Kiinnostuksen herättäminen/sitouttaminen	Syventävä	Laaja-alainen tarkastelu

Mikä on iso kysymys, joka minun on pidettävä mielessä?	Kuinka voin motivoida opiskelijoita ja herättää heidän kiinnostuksensa yrittäjyyskasvatukseen?		
Kuinka minä itse suoriudun? (Taitotasot)	Käytän enimmäkseen perinteisiä opetusstrategioita (esim. työkirjaharjoituksia tai kerron opiskelijoille mitä pitää tehdä) välittämään oppiaineeseen sisältyvää tietoa, ja keskityn perustaitojen opettamiseen.	Kehitän ja kokeilen joustavampia ja luovempia opetusstrategioita (esim. vertaisoppimista) niin että opiskelijat alkavat kyseenalaistaa asioita, kysyä ja ottaa itse selvää asioista.	Käytän laaja-alaisesti useita opetus- ja oppimismenetelmiä, tilanteen ja kontekstin mukaan ja varmistan että opiskelijat soveltavat oppimaansa itsenäisesti myös koulumaailman ulkopuolella. Varmistan myös, että opiskelijat saavat itsenäisesti soveltaa oppimaansa tosielämän tilanteisiin (esim. ongelmanratkaisuhaasteet, erilaiset paikkasidonnaiset oppimisympäristöt, projektityöt, yhteisölliset tapahtumat, virtuaalitudiot)

Mitä se tarkoittaa käytännössä? (Soveltaminen)	<p>- Välitän oppiaineen sisältöä sekä taitoja, joita opiskelijat tarvitset ymmärtääkseen ainetta, esim. korostan tieteeseen sisältyvää vastuullisen riskinottamisen arvoa, kerron tarinoita entisaikojen sijoittajien periksi antamattomuudesta vastoinkäymisissä ja korostan erilaisten materiaalien yhdistämisen tärkeyttä taito- ja taideaineissa.</p>	<p>- Suunnittelen, miten opiskelijat saavat oppimisympäristössä tilaisuuksia osallistua aktiivisesti strukturoituihin ongelmanratkaisuun ja keskusteluun. Esim. matematiikassa opiskelijat kehittävät talouslukutaitoaan suunnittelemalla koulun vierailun johonkin tapahtumaan; humanistisissa aineissa mietitään, miten jokin entisöinti- tai yhteistyöprojekti voitaisiin toteuttaa yhteisössä; vieraisissa kielissä käytetään yhteistyöskentelyä kulttuurisen ja kielellisen ymmärryksen lisäämiseksi ja tutkitaan ja kehitetään ideoita ystävyyskaupunkien nuorisotoimintaan</p>	<p>- Mahdollistan oppimista keskittymällä kehittämään yrittäjämäisiä tietoja, taitoja ja asenteita eri oppiaineiden ja yhteyksien kautta. Kun opiskelijoiden itsetuntemus ja itseluottamus kasvavat, he osaavat itsenäisesti ja joustavasti vaihtaa ajattelumallejaan ja siten havaita mahdollisuuksia ja myös luottavat valintoihinsa, esim. kun yhteistyöskentelyä hyödyntävissä projekteissa, opiskelijat ratkaisevat yhdessä ongelmia, muokkaavat ja parantavat järjestelmiä/tuotteita, he samalla kehittyvät itsekin.</p>
	<p>- Opiskelijat tutkivat ja hakevat tietoa tavoilla, jotka opettaja yleensä ohjaa</p>	<p>- Opiskelijoiden on säännöllisesti tilaisuus soveltaa oppimaansa koulumaailman ulkopuolisiin</p>	<p>- Opiskelijat tutustuvat oppimisprosessin vaiheisiin ja kehittävät valmiuksiaan, jotka auttavat heitä tulemaan</p>

		ongelmiin ja löytää ratkaisuja itsenäisesti	itsenäiseksi ja tuotteliaiksi yhteiskunnan jäseniksi.
Miten itse tarkastelen opetusta ja koulutusta (Suuntaviitat)	- Opettaminen on ohjaava prosessi, jossa opettajat välittävät tietoa, jota oppijat omaksuvat ja soveltavat.	- Opettamisella pyritään kehittämään oppijan mahdollisuuksia hahmottaa ja ymmärtää ympäröivää maailmaa.	- Opettamisen avulla helpotetaan oppimista erilaisilla lähestymistavoilla, joihin vahvasti sisältyy yrittäjämäisen ajattelun ja käyttäytymisen edistäminen.
4. Arviointi			
Kysymykset	Kehittämisen vaiheet		
	Kiinnostuksen herättäminen/sitouttaminen	Syventävä	Laaja-alainen tarkastelu
Mikä on iso kysymys, joka minun on pidettävä mielessä?	Kuinka voin tukea ja haastaa opiskelijoita, niin että he edistyvät yrittäjämäisessä oppimisessa hyvin?		
Kuinka minä itse suoriudun? (Taitotasot)	Seuraan ja arvioin opiskelijoiden edistymistä pääasiassa kokeiden avulla, jotka on suunniteltu tarkistamaan mitä he ovat oppineet. Arvostelen	Käytän erilaisia menetelmiä, jotka tukevat yrittäjämäisten valmiuksien oppimisen arviointia, ja linkitän arvioinnin oppimistavoitteisiin ja -sisältöön	Arviointimenetelmäni voimauttavat opiskelijoita itse seuraamaan ja kriittisesti arvioimaan omaa edistymistään, saavutuksiaan ja seuraavia oppimistavoitteita..

	oppilaideni työtä, mutta yleensä palautteeni ei liity yrittäjämäisiin valmiuksiin		
Mitä se tarkoittaa käytännössä? (Soveltaminen)	<ul style="list-style-type: none">- Käytän arviointimenetelmiä ja työkaluja, joiden avulla tarkistaa mitä opiskelijat tietävät ja missä määrin he osaavat soveltaa yrittäjämäistä oppimistaan- Keskittyy pääosin arvioimaan opiskelijoiden kirjallista osaamista, esim. ympäristöön liittyviä tietoja ja vaikka mitä laissa määritetään aukioloajoista ja terveys- ja turvallisuusmääräyksistä	<ul style="list-style-type: none">- Tarjoan opiskelijoille tilaisuuksia osallistua omaan arviointiinsa, käyttää oppimista edistäviä työkaluja, esim. osallistuminen itse- ja vertaisarviointiin.- Keskityn arvioinnissa entistä enemmän eteenpäin ohjaavuuteen eli "miten" tehdä asioita koulun ulkopuolella, tosielämässä.- Käytän arviointimenetelmiä ja työkaluja jotka ohjaavat eteenpäin sekä tarjoan oppilaille mahdollisuuksia parantaa omaa työtään.	<ul style="list-style-type: none">- Suunnittelen tunnit niin että jatkuva arviointi sisältyy niihin, esim. oppilaat pohjaavat uuden tiedon jo opittuun (itsenäisesti ja kollektiivisesti), esittävät kysymyksiä tai ongelmia, joita tutkitaan tunnin aikana, ottavat vastaan palautetta ja vastaavat siihen sekä miettivät itse seuraavia oppimisvaiheita- Oppilaat tottuvat asettamaan itselleen yrittäjämäisen oppimisen tavoitteita ja seuraavat tarkasti omien tavoitteidensa saavuttamista.

Kuinka minä itse näen yrittäjämäisen oppimisen arvioinnin? (Suuntaviitat)	Sen avulla voin arvioida mitä oppilaat tietävät ja mitä tavoitteita he ovat saavuttaneet (yrittäjämäisen oppimisen summatiivinen arviointi)	Sen avulla oppilaat näkevät mihin tavoitteisiin he ovat jo päässeet, mitä tavoitteita he ovat valmiit saavuttamaan ja miten niihin päästään (arviointi yrittäjämäisen oppimisen tukena)	Sen avulla voin tukea oppilaita ottamaan vastuuta omien tavoitteiden asettamisesta, riskien määrittämisestä, oman edistymisensä havainnoinnista ja edistymiseen tarvittavien muutosten tekemisestä (arviointi yrittäjämäisenä oppimisena)
5. Ammatillisen osaamisen kehittäminen			
Kysymykset	Kehittämisen vaiheet		
	Kiinnostuksen herättäminen/sitouttaminen	Syventävä	Laaja-alainen tarkastelu
Mikä on iso kysymys joka minun on pidettävä mielessä?	Miten voin parantaa omia yrittäjyyskasvatuksen käytänteitani?		
Kuinka minä itse suoriudun? (Taitotasot)	Tiedän mitä yrittäjämäisiä valmiuksia minun pitää kehittää ja olen halukas tarttumaan eteeni tuleviin ammatillisen osaamisen mahdollisuuksiin. Harvoin kuitenkin puhun yrittäjyys-	Havainnoin ja arvioin käytänteitani jatkuvasti, ja osaan selittää mihin ne perustuvat. Olen avoin kokeilemaan yrittäjyyteen ja yritteliäisyyteen liittyviä ideoita ja menetelmiä. Puhun joskus myös alan tutkimuksesta.	Selvitän aktiivisesti mikä toimii yrittäjyyskasvatuksessa ja suhtaudun kriittisesti tutkimustuloksiin. Suhtaudun aiheeseen avoimesti, mutten myöskään pelkää tai arastele kyseenalaistaa mitä ihmiset

	<p>kasvatuksen tutkimuksesta tai sen aineistoista nousseista asioista. Kun kerron ammatillisesta oppimisesta muille, en arvioi sen vaikutusta tai kehitysideoita.</p>		<p>puhuvat yrittäjyyskasvatuksesta. Käytänteeni perustuvat tutkimukseen ja sen tuloksiin. Pysin vuorovaikutukseen yrittäjyyskasvatuksen toimijoiden kanssa esim. sosiaalista median ja muiden kanavien kautta.</p>
<p>Mitä se tarkoittaa käytännössä? (Soveltaminen)</p>	<ul style="list-style-type: none">- Osallistun järjestettyyn ammatilliseen koulutukseen ja muihin tilaisuuksiin, vastaan myönteisesti kutsuihin ja esim. osallistun konferensseihin.- Hoidan annetut tehtävät huolellisesti, ja havaitsen opetussuunnitelman kohdat, joihin yrittäjämäisiä tietoja, taitoja ja valmiuksia voi tuoda- Käytännöt perustuvat aiempiin kokemuksiin tai	<ul style="list-style-type: none">- Yleensä arvioin (enkä vain kuvaile) mikä onnistui opetuksessani ja mitä on vielä kehitettävä.- Keskustelen avoimesti uusista yrittäjyyskasvatuksen aloitteista kollegoideni kanssa- Haluan kokeilla uusia tekniikoita ja opetusmenetelmiä, jotka joskus pohjautuvat myös tutkimustuloksiin- Kasvatan itseluottamustani suhtautua kriittisesti yrittäjyyteen ja yritteliäisyyteen liittyviin ideoihin ja resursseihin	<ul style="list-style-type: none">- Haen aktiivisesti mahdollisuuksia lisätä yrittäjämäisiä valmiuksia sekä itselleni että muille- Pysin kriittiseen ajatteluun ja käytännönläheiseen tutkimukseen toimintatutkimuksen menetelmiä käyttäen- Viittaan keskustelussa ja asiakirjoissa luotettavaan tutkimukseen ja tuloksiin, esim. EU-julkaisut, vertaisarvioitut tieteelliset artikkelit

	kollegojen suosituksiin ennemmin kuin laajempiin esim. EU-projektien tuloksiin		<ul style="list-style-type: none">- Luen aina lähteet kriittisesti ja olen tietoinen asiayhteyksistä- Haen jatkuvasti oppilaille uusia, omaperäisiä ja luovia oppimiskokemuksia
Kuinka minä itse näen ammatillisen osaamisen kehittämisen? (Suuntaviitat)	Haluan päivittää valmiuksiani ja jakaa ajatuksiani yrittäjyyskasvatuksesta. Yleensä vastaan myönteisesti, kun minulle tulee tilaisuus ammatillisen osaamisen kehittämiseen.	Minun on tärkeää pitää huolta, että käytänteeni perustuvat tutkimukseen ja että niitä arvioidaan. Haen tilaisuuksia ammatillisen osaamisen kehittämiseen.	Ammatillisen osaamisen kehittäminen on minulle voimauttavaa. Kehityn ammatillisesti yhteistyön, oman tutkimuksen ja sellaisten käytänteiden jakamisen kautta, joista itse motivoidun ja innostun.

